

A RAGADOZÓ MADARAK OLTALMÁÉRT!

2.

Héja
5. oldal

Fakó rétihéja
13. oldal

Egerészölyv
9. oldal

Kékes rétihéja
12. oldal

Pusztai ölyv
8. oldal

Fekete sas
11. oldal

Barna rétihéja
14. oldal

Darázsölyv
4. oldal

A sorozat füzetei:

1. Fokozottan védett fajok 2. Védett nappali ragadozók 3. Védett éjjeli ragadozók (baglyok)

A RAGADOZÓ MADARAK OLTALMÁÉRT

2.

Védett nappali szárnyas ragadozók

Szerző:
Dudás Miklós

Lektorálta:
Fintha István

Kiadja:
Dél-Nyírség-Bihari
Tájvédelmi Egyesület
2000.

A kiadást támogatta:
a Környezetvédelmi Minisztérium és a
Közép- és Kelet-európai Regionális Környezetvédelmi Központ

Felelős kiadó:
Gyarmathy István

Nyomdai előkészítés:
Nagy László

Nyomdai munkák:
Litográfia Kft.,
Debrecen

A címlapon: Pusztai ölyv
A hátlapon: Kabasólyom
Bagyura János fotói
A röpképek: Benny Génsbøl

A ragadozó madarak oltalmáért 2.

VÉDETT NAPPALI SZÁRNYAS RAGADOZÓK

A ragadozó madarak sorsa összefonódott az emberiség történetével. A legrégebbi kultúrákban is megtalálhatók emlékeik. Az ókori Babilóniában és a suméroknál az isten képét a sólyom szimbolizálta.

Egyiptomban a keselyű a fáraó hatalmának jelképe volt. A görög mitológiában is gyakran találkozunk ragadozó madarakkal (baglyok, keselyű, stb.). A maya és az inka kultúrákban mitikus képességekkel vannak felruházva a sasok és a kondorkeselyűk. A nagy keleti birodalmakban szintén szakrális (=szent) állatként tisztelték a ragadozó madarakat. Még a középkorban is tovább élt a ragadozó madarak iránti megkülönböztetett figyelem. Az ember, mint annyi más állatot, a ragadozó madarakat is megszelídítette és vadásztársává tette. A régi időkben főúri, sőt királyi kiváltsággá nőtt a sólymászat.

A ragadozómadár-kultusz spirituális volta a XIX. század végére erősen háttérbe szorult, de a vágómadarak mint szimbólumok még ma is fellelhetők nagyon sok nemzet címerében (Lengyelország, Ausztria, USA, stb).

A magyarság két ősi legendájában, az „eredetmondában” és a „honfoglalás mondájában” is kiemelt helyen szerepel a Turul (kerecsensólyom?), mely napjainkra a feledés homályába merült.

A ragadozó madarak megítélésének változása, a vadászok jelentős részének szemléletváltása a múlt század közepére tehető, amikor a lőfegyverek tökéletesedésével a madarakkal folytatott vadászat kezdett veszíteni jelentőségéből. A vadásztársból vetélytárs, „dúvad” lett, amelyik elfogja a puskás ember elől a „haszonvadat”.

Kíméletlen irtóhadjárat indult, a levegő addig sebezhetetlennek vélt urait ezerszám ejtették el a tökéletesedő fegyverekkel vadászók. Nagy „vadászdiicsőség”-nek számított az óvatos keselyűk, sasok, de különösen a gyors röptű sólymok elejtése.

Ez a dicstelen szokás egyes helyeken még napjainkban is dívik a törvényes védelem ellenére. Álljon itt mementóként egy 1905-ből származó adatsor a hazánkban egy év alatt elejtett ragadozómadár-mennyiségről: 6115 sast és keselyűt, 57 923 sólymot, kányát, ölyvet, héját, vércsét és 10921 baglyot ejtettek el a vadászok (Fekete István és Fodor Tamás gyűjtése nyomán). Az illegálisan kifizetett lődíjak (egy-egy pár ragadozó madár lábért) még manapság is ösztönzőleg hatnak egyes vadásztársaságokban.

A tenyésztett fácánt, tőkésrécét, stb. nem fenyegeti a kipusztulás veszélye, de néhány ritka ragadozómadár-fajt annál inkább.

Ezt kell megfontolnia mindenkinek, aki olyan helyzetbe kerül, hogy ragadozó madarat pusztíthat el. Napjainkban azonban nemcsak a magukról gyakran megfélemlített vadászok egy jelentős része tehető felelőssé a természeti értékeink rohamos pusztulásáért. Az élőhelyek átalakítása, a telelő területek és a fészkelőhelyek megszüntetése, zavarása jól nyomon követhető állománycsökkenéseket eredményezett. Az országot behálózó 20 kV-os légvezetékek és a mezőgazdaságban használatos peszticidek (másodlagos mérgeződés), a nem kellően összehangolt erdészeti tevékenység, valamint a tojások és a fiókás fészkek kifosztásának új divatja tovább rontja az egyes ritka fajok túlélési esélyeit.

Örök vitatéma a vadászok és természetvédők között, hogy sok vagy kevés ragadozó madár él-e hazánkban. Mivel az ország jelentős területeiről állnak már rendelkezésünkre értékelhető állományfelmérési adatok, összevethetjük azokat a múlt századiakkal, és megállapíthatjuk, hogy abban az időben lényegesen nagyobb egyedszámban voltak jelen.

E fajoknak csak részben van egyedsűrűség-szabályozó szerepe, létük inkább állandó környezeti nyomásnak tekinthető, amely folyamatosan kondicionálja a „zsákmányfajt”, vagyis a tenyésztett fácánoknak, tőkésrécéknek minél rövidebb idő alatt kell e hatásra megtanulniuk a természetes ellenségeik gyors felismerését, és ezáltal kialakuló hatékony menekülési válaszreakciójuk túlélési esélyeiket növeli.

Elgondolkodtató, hogy ma azokban a nyugati országokban költenek a legtöbbet a ragadozó madarak védelmére, amelyekben még nem is olyan régen a legjobban pusztították őket.

A ragadozó madarak táplálkozási szokásai alapján csak egy-két faj van, amely gondot okozhat a vadgazdáknak. A vadászható fajok túlszaporítása (mesterségesen tenyésztett fácán, tőkésréce, stb.) komoly „természetszennyezésnek” tekinthető az adott térségben, s ez olyan visszaszálló állapotot eredményez, melynek hatására a környéken feldúsulnak az egyes fajok (pl: galambászhéja). Napjaink sok jeles viselkedéskutatója állítja, hogy a ragadozó és a zsákmánya között érzékeny, „szimbiózis jellegű” kapcsolat áll fenn.

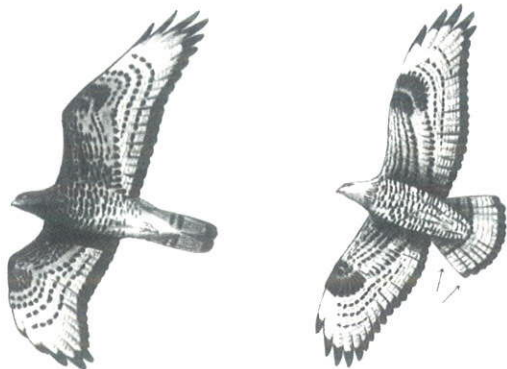
Bízunk benne, hogy előbb-utóbb a vadászok népes táborában is a józan ítélőképesség kerekedik felül e madarak iránti ellenszenvben.

A bemutatásra kerülő védett fajok között vannak olyanok, amelyek gyakorinak mondhatók hazánk területén, s vannak fajok, melyek ritkán kerülnek a szemünk elé.

Rendkívül fontosnak tartjuk, hogy a természetben nyitott szemmel járó vadászok minél többet tudjanak róluk, és minél jobban felismerhessék őket.

Darázsölyv (Pernis apivorus)

Elterjedési területe egész Európa. Északon Skandináviáig, dényugaton Francia- és Spanyolországig húzódik. Hazánkban a hegy- és dombvidékeken, valamint a síkvidéki, nagyobb kiterjedésű erdőségekben mindenütt előfordul, ahol még öreg állományú tölgyesek találhatók. Vannak világos és egészen sötét színváltozatú példányok is. Költését májusban kezdi, fészket gyakran építi tölgyfán élőködő fagyöngy-„kosárba”. Táplálékspecialista faj, főleg hártáyszárnyúakat fogyaszt. A földi dongók és méhfajok fészkeit kaparja ki a talajból, s azok lárváival táplálkozik. Kedvezőtlen időjárás esetén (tartós esőzések) apróbb rágcsálókat (erdei pocok, erdei egér, stb.), leveli békákat is zsákmányolhat. A sárga szemszíne és a külleme alapján összetéveszthető a héjával! Magyarországi költőállománya 300-350 párra tehető. Gyéren előforduló faj. Egy 38 000 ha-os alföldi erdős területen végzett állományfelmérés során 8 lakott fészkek, egy 15 000 ha-os hegyvidéki erdőségben 7 költő pár került elő. Vonuló madár. A telet Afrikában tölti. Vonulás közben rengeteg példány áldozatul esik a még mindig „divatos” vadászatoknak, főleg Olaszországban. Hazai állományát elsősorban a kellően össze nem hangolt erdészeti tevékenység veszélyeztetheti.

Eszmei értéke: 50 000 Ft

Fotó: Bagyura János

Fotó: Szitta Tamás

Héja (Accipiter gentilis)

Eurázsiai és észak-amerikai elterjedésű faj, sőt Észak-Afrika egyes vidékein is él (Marokkó). Európában közönséges fajnak számít, de a Brit-szigeteken a múlt század végén kipusztult (erőfeszítések történnek a visszatelepítésre!). Hazánkban az összefüggő erdős területeket részesíti előnyben. A középhegységi és a síkvidéki erdőkben is egyaránt költ. Állandó madarunk, egész évben itt tartózkodik. Kizárólag élő zsákmányt zsákmányol, dögre nem megy rá. Táplálékának nagyobb hányadát szárnyasok adják: szajkó, balkáni gerle, vadgerle, örvös galamb, házi galamb, fécán, fogoly, seregély, varjúfélék, feketeterítő, stb. de alkalmanként vadrécék is. Az emlősök közül ürge, mókus, hörsög, üregi és mezei nyúl, menyét, hermelin, patkány, esetenként fiatal róka-kölyök, stb.

A jelenleg érvényben lévő 1/1982. (III. 15.) OKTH rendelkezés lehetővé teszi befogását vagy elejtését a törzsállomány elhelyezésére szolgáló szárnyasvad-telepeken egész évben, továbbá július 1-től október 31-ig a szárnyasvad-utónevelést szolgáló bekerített helyeken és az azok 500 m-es körzetében.

Ezek a helyeken döntően az az évi fiatal példányok eshetnek áldozatul, viszont nem hanyagolható el a környékükön elpusztult egyéb ragadozó madarak száma sem (barna rétiheja, békászósas, kerecsensólyom, stb.). Ez komoly természetvédelmi szankciókat vonhat maga után. Egyes vadászati szakemberek a túlhajszolt alföldi fécánprogramok sikertelenségének egyedüli okát a „túlszaporodott” ragadozómadár-állományban látják. Tudni kell, hogy az utóbbi években a héjaállomány drasztikusan csökkent az alföldi (Hortobágyi Nemzeti Park, Hajdúsági Természetvédelmi Körzet, stb.) erdőkben végzett felmérések szerint. Jelenlegi állomány nagysága 1500-2000 pár.

Eszmei értéke: 10 000 Ft

Fotó: Bagyura János

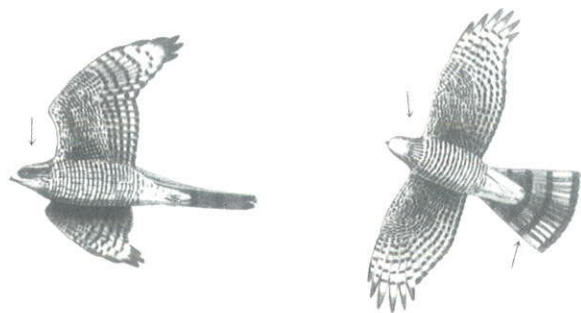
Fiatal tollruhás

Fotó: Bagyura János

Öreg tollruhás

Karvaly (Accipiter nisus)

Egész Európában elterjedt, az északi régióban gyakoribb. Gerlenagyságú, lekerekített szárnyú madár. Szeme színe citromsárga, valamint a középső ujja karom nélkül 40 mm-nél hosszabb. A kézbe került madarakat e faji bélyegek alapján lehet biztosan elkülöníteni a fokozottan védett kishéjától (*Accipiter brevipes*). Hazánkban szinte mindenhol megtelepedhet, de előnyben részesíti az erdei- és feketefenyő-ültetvényeket. Fészket áprilisban száraz ágakból maga építi, de gyakran más madár, (szajkó, dolmányos varjú) elhagyott fészket alakítja át. Zöld leveles ágakat nem használ fel a fészekanyagba. Kizárólag apró termetű (énekes) madarakkal táplálkozik. Táplálékának túlnyomó részét házi- és mezei veréb, valamint citromsármány, erdei pinty, kék- és szécinege, feketeherceg, ritkábban balkáni gerle képezi. Hazai állománya kb. 600 pár. Október folyamán elköborol fészkelőterületéről, ilyenkor gyakran látni nagyvárosokban, ahol a verébsapatokból zsákmányol. A télen itt lévők északi területekről érkeznek. A legnagyobb veszélyt a vonulási útvonal megtétele jelenti számukra. Sokat lőnek le, illetve fogják be sólymászati célra.

Eszmei értéke: 10 000 Ft

Fotó: Bagyura János

Fotó: Bagyura János

Gatyás ölyv (Buteo lagopus)

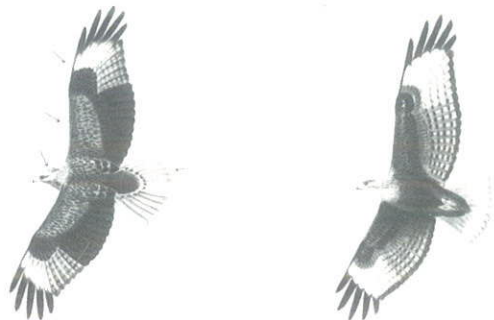
Az elterjedési területe északon Skandináviától Kamcsatkáig, Alaszkán, Kanada északi részén át Újfoundlandig terjed. Nálunk nem költ. A magyarországi telelők zöme Svédországból és Finnországból érkezik hozzánk. Az egerészölyvtől biztosan elkülöníteni tollas csüdje, illetve röpképe alapján lehetséges (felülről hófehér fark, végén sötét keresztzalag). Táplálékát 87%-ban kisemlősök alkotják (mezei pocok). Esetenként egy-egy erősen legyengült vagy megsebzett fáciánt is képes zsákmányolni. Kemény, hideg teleken rendszeresen rájár a Hortobágyi Nemzeti Parkban létesített etetőhelyekre. Áttelelésüket segíthetjük T-fák kihelyezésével a lucernatáblákon, főleg a mezeipocok-gradációs években. Az itt telelő állományt az elektromos vezetékek által okozott sérülések és a lelövések gyengítik, illetve február végén, március elején kiszórt rágcsálóirtó szerek által másodlagosan mérgeződhetnek.

Eszmei értéke: 10 000 Ft

Fotó: Dr. Kovács Gábor

Pusztai ölyv (Buteo rufinus)

Eurázsiai elterjedésű faj, legközelebb hozzánk a Balkán-félszigeten (Bulgária) és Ukrajna európai részére eső sztyeppi zónájában költ. Az egerészölyvnél valamivel nagyobb, fahéjvöröses alapszínezetű. Hazánkban 1906-ban észlelték először. A Tiszántúlon, a Hortobágyon, a löszhátakon, a szikes legelőkön figyelhető meg leggyakrabban. A kóborló példányok június elején jelennek meg és október végén vonulnak el. Az utóbbi években enyhébb teleken itt maradhat néhány. 1992-ben volt az első bizonyított hazai költése. Egy kihelyezett műfészket foglaltak el a Hortobágyi Nemzeti Park területén. Fő tápláléka az ürge, hörcsög, mezei pocok, fürgye gyík, stb., madarat ritkán fog. A vonuló példányok a telet Afrikában töltik. Állományát veszélyeztető tényezők az elektromos légvezetékek által okozott áramütések, a lelövések és a szekunder toxicitás, elsősorban a nagyüzemileg használt rágcsálóirtó szerektől. Hazai fészkelőállománya jelenleg 3 pár.

Eszmei értéke: 50 000 Ft

Fotó: Bagyura János

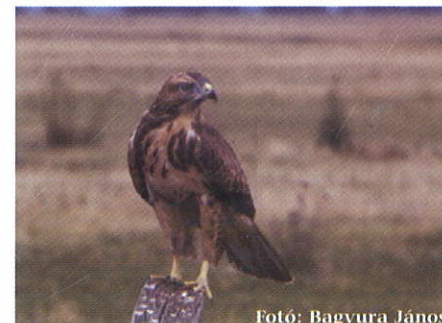
Egerészölyv (Buteo buteo)

Egész Európában mindenütt gyakori költő faj. Hazánkban a középhegységekben és az alföldi, nagyobb kiterjedésű erdőkben is előfordul, újabban a mezőgazdasági területeken, fasorokban, kisebb erdőfoltokban is fészkel. Rendkívül jó fészkepítő, s e tevékenységével más ritka fajok (kerecsensólyom, kékvércse) megtelepedését is elősegítheti. Állandó madarunk, csak a fiatalok (ivaréretlen egyedek) kóborolnak. A telet leginkább a Balkánon töltik.

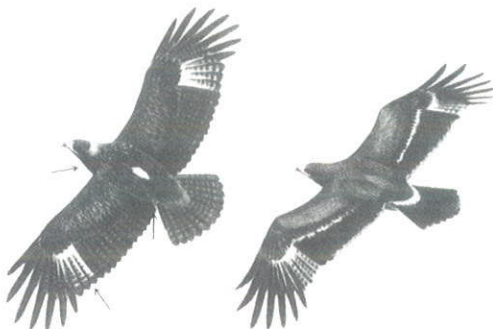
Az elmúlt időszakokban vadászati szakemberek többször indítványozták az egerészölyv védettségének feloldását, az apróvadban okozott kártételüket hangsúlyozva! Ennek tisztázására több tudományos igényű vizsgálat történt a Környezetvédelmi Minisztérium és jogelődjei megbízásából. A kutatásokat az FM Növényvédelmi és Agrokémiai Központ Természet- és Vadvédelmi Állomása végezte (Fácánkert). A vizsgálati eredmények megerősítették 1933 óta fennálló védettségi pozícióját. Repülése lomha, nehézkes. Zsákmánylistájának összetétele a begyartalom és a fészkekben gyűjtött maradványok alapján a következő: mezei tücsök, lőtücsök, ganéjtúrógár, cserebogár, kerti futrinka, fürgye gyík, homoki gyík, balkáni gerlefióka, zöldküllőfióka, énekesrigó-fióka, vakond, törpecickány, erdei és vízicickány, süldő mezei nyúl, kőszapocok, mezei pocok, hörcsög, gúzuegér, erdei egér, vándorpatkány, stb. E listából látható, hogy tápláléka rendkívül változatos. 80%-ban apróemlős, 10%-ban rovarok, 7%-a madár, 3%-ban hüllők. Ritkán még hal és béka is szerepelhet étrendjében. A dög-re is szívesen rájár, más ragadozók által elejtett vagy megsebzett haszonvad (fácán, nyúl) is képezheti táplálékát. Lucernatáblákon „T” fák kihelyezésével (főleg pocokjárta években) segíthetjük áttelelését. Hazai állományára a legnagyobb veszélyt a 20 kV-os közép feszültségű légvezetékek tartóoszlopain történő áramütés és a még mindig jelentős illegális fészkek kilövésének jelentik. A rágcsálóirtó szerek nagyüzemi használata során, másodlagosan jelentkező mérgeződések következtében jelentős számban hullanak el évente. Hazai állománya 3000 pár.

Eszmei értéke: 10 000 Ft

Fotó: Bagyura János

Pusztai sas
(*Aquila nipalensis*)

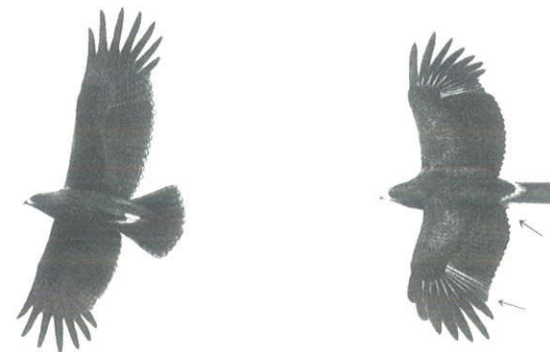
Dél-keleti elterjedésű faj. Hozzánk legközelebb Ukrajna sztyeppzónájában fészkel néhány pár. Korábban Dobrudzsában is nagyobb költőállománya élt. A Dél-orosz sztyeppéken és Nyugat-Szibériában, valamint Mandzsúriában még komoly populációja élt. A fátlan vagy ligetes, füves síkságok jelentős ragadozó madara. A fiatal parlagi sastól nehéz a terepen elkülöníteni. Az utóbbi években egyre gyakrabban kerül szem elé, elsősorban a Hortobágyon. Tápláléka zömét a puszták jellegzetes rágcsálói alkotják (ürge, hörcsög, üregi nyúl, mezei pocok, stb.) Alkalmanként a gyík és a béka is szerepel zsákmánylistáján. Földön vagy bokron, de fán is fészkelhet. A kóborló példányok általában májustól szeptemberig tartózkodnak hazánkban. A telet Kelet-Afrikában tölti. Állománynagyságát elsősorban a vonulás során a lelővések gyengítik.

Eszmei értéke: 10 000 Ft

Fotó: Dr. Kalotás Zsolt

Fekete sas
(*Aquila clanga*)

Fészkelőterülete Kelet-Európában, Lengyel- és Oroszországon át az Urálig húzódik. Korábban Erdélyben is költött. Ázsiában az Amur és a Jenyiszej folyóig elterjedt. Ligetes, tavakkal váltakozó síksági vegyes lomberdőkben fészkel.

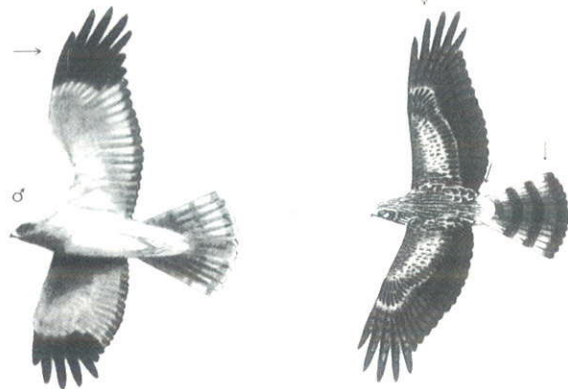
A terepen a kis békászósastól való megkülönböztetése még a szakember számára sem könnyű feladat. Hazánkban rendszeresen átvonul, február és július kivételével minden hónapban előfordulhat. Alkalmi megtelepedésére és költésére a jövőben számítani lehet. Táplálékát hörcsög, mezei pocok, vándorpatkány, vakond, a vizek mellett szárcsa, stb. alkotják. Októberben déli tájakra vonulnak, a telet Indiában és Egyiptomban töltik. A vonulás során számos példánya esik áldozatul az illegális lelővéseknek.

Eszmei értéke: 50 000 Ft

Fotó: Dr. Kalotás Zsolt

Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)

Elterjedési területe Európában a sarkkörtől Spanyolország északi részéig, Olaszországig és Szicíliáig, valamint kelet felé Közép-Ázsián át Kamcsatkáig húzódik. Egész európai fészkelőterületén – elsősorban az élőhelyek romlása következtében – populációja napjainkra erősen csökkent. Hazánkhoz legközelebbi stabil költőállománya Dél-Csehországban található. Nálunk október és április között tartózkodnak jelentős számban. Mindössze 4 alkalommal sikerült költését bizonyítani. Földön fészkel. Az ölyveknél valamivel kisebb és jóval karcsúbb. Jellemzős imbolygó, alacsony repüléssel pásztázza a gyér fűvű legelőket és a mezőgazdasági területeket. Fő táplálékát apró emlősök képezik (mezei pocok), de alkalmanként a földön fészkelő madarak fiókáit (mezei pacsirta, búbos) és a kételtűket, rovarokat is fogyasztja. Az itt telelő állományt a legelőterületek szögesdrótból készült kerítései veszélyeztetik, amelyek a ködös reggelek során sok példány pusztulását okozzák, amikor alacsonyan repülve nekiütköznek azoknak. Kíváncos lenne ezeket a kerítéseket a madarak számára láthatóvá tenni rájuk akasztott műanyag vagy alufólia szalagokkal.

Eszmei értéke: 10 000 Ft

Fotó: Bagyura János

Fakó rétihéja (*Circus macrourus*)

Eurázsiai sztyepplakó faj, legközelebb hozzánk a Don környékén költ. Fő elterjedési területe Ázsiában van. Nálunk mint ritka átvonuló, főleg ősszel figyelhető meg nagyobb számban, elsősorban a Hortobágyon. A szabadban csak a hímek különböztethetők meg a kékes rétihéja hímjétől. A tojókat csak kézben lehet meghatározni. A tavaszi vonuláskor többnyire csak öreg hímeket lehet megfigyelni hazánkban. Táplálékát apró rágcsálók, kételtűek, gyíkok, valamint szöcskék és sáskák képezik. A fiókanevelés időszakában a talajon fészkelő madarak alig repülős fiókáiból is zsákmányol. Magas fűvű réteken, kiszáradó mocsárréteken, gabonátáblákban, földön fészkel. A telet Afrikában tölti. Állomány nagyságát különösen az élőhelyeinek átalakítása és az intenzív gazdálkodás veszélyezteti.

Eszmei értéke: 50 000 Ft

Fotó: Haraszty László

Barna rétihéja
(*Circus aeruginosus*)

Elterjedése Európában a Földközi-tengertől Svédország déli részéig, kelet felé Ázsiában a Jenyiszej folyóig terjed. Hazánkban a síkvidéki területeken a számára megfelelő vizes élőhelyeken mindenütt előfordul. Fészkrét elsősorban nádasokban és gyékényes foltokban rakja. Ritkábban mezőgazdasági területeken (gabonaföldeken, lucernásokban) is költ. Táplálékát a vizek közelében élő kisemlősök (vízipocok, vízicickány) és vízimadár-fiókák képezik (szárcsa, vízityúk, stb.). Zsákmánya főleg a még röpképtelen fiókákból áll. Gyakran kijár a mezőgazdasági területekre is, ahol elsősorban mezei pockot zsákmányol. Magyarországi populációját korábban a „foszforszörpös” tojással katasztrofálisan lecsökkentették. Ezt napjainkra már szerencsére betiltották. A korábbi évtizedekben a meliorációk során nagy térségekben szűntek meg a élőhelyeik. Ezentúl még a lelővések is veszélyeztetik. Hazai fészkelőállománya kb. 1000 pár. A telet Afrikában tölti, március végén, április elején érkezik vissza.

Eszmei értéke: 50 000 Ft

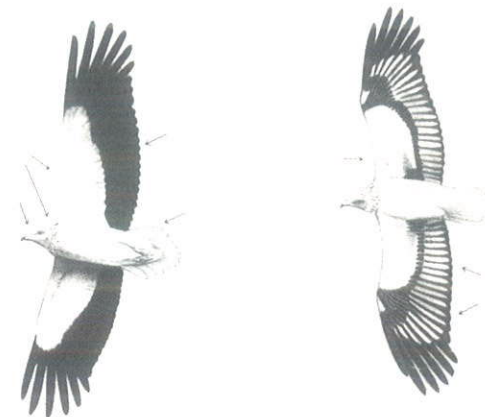

Fotó: Dr. Kovács Gábor

Fotó: Szilva Tamás

Dögkeselyű
(*Neophron percnopterus*)

Eurázsiai és afrikai elterjedésű faj. Dél-Európában mindenütt költ, de csökkenő számban. Közepes nagyságú, röptében első pillantásra a fehér és a fekete színezete alapján fehér gólyára emlékeztet. Fészkrét sziklára, szakadékok falainak üregeibe rakja, kivételesen fára is épít. Még a '20-as, '30-as években a Déli-Kárpátokban a Kazán-szoros sziklafalain laza kolóniában költött. Hazánkba kóborlásai során rendkívül ritkán vetődik el. Legutoljára 1985 májusában a Hortobágyon figyelték meg. Tápláléka: állati hulladékok, zsigerek, haldög, nagyobb bogarak. Az állomány drasztikus csökkenése az afrikai területeken használt peszticidekre vezethető vissza.

Eszmei értéke: 50 000 Ft

Fotó: Leo Boon

Fakó keselyű
(*Gyps fulvus*)

Nagy elterjedési területen élő faj. Európában, Észak-Afrikában és Ázsiában is fészkel. Kimondottan dögevésre specializálódott. Kopár hegységek és a nagy pusztaságok madara. A déli vidékeken többnyire sziklákon költ, de néha fákon is. A hozzánk legközelebbi fészkelő helyeiről napjainkra kipusztult (Erdély, Fruska Gora, Deliblát, Dobrudza).

A '40-es években még tucatszám jelentek meg példányai a Hortobágyon, főleg az őszi és a téli időszakokban. Több nyugat- és dél-európai országban komoly védelmi programok hatására állományai stabilizálódtak. A Kárpát-medencéből a kíméletlen vadászat, a sztrichnines mérgezések, valamint a tojásgyűjtők rendszeres fészekkifosztásai juttatták a teljes kipusztulásra. Csak az elhullott állatok maradványaival táplálkozik, élő állatot nem támad meg. Magyarországon a közeli jövőben visszatelepítésére kísérletek fognak történni.

Eszmei értéke: 50 000 Ft

Fotó: Szitta Tamás

Kabasólyom
(*Falco subbuteo*)

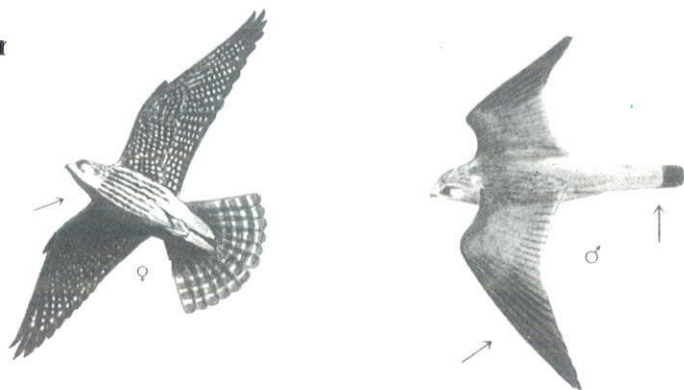
Eurázsiai faj, Nyugat-Európában ritkább, ám Finnország és Oroszország egyes területein északabbra is felhatol. Kelet felé a Csendes-óceánig terjed. Hazánkban a síkságokon gyakoribb. Kedveli a folyó menti ártéri erdőket, de megtelepszik a zárt, szárazabb erdőségekben és az Alföld ligetes területein is. Mint a többi sólyomféle, a kabasólyom sem épít fészket, hanem más madarak által építettet foglal el (dolmányos varjú, vetési varjú, stb.). Fő táplálékát az apróbb madarak adják, amelyeket röptében fog el. Gyakran zsákmányol nagyobb testű rovarokat, főleg szitakötőket, de bogarakat is (csibor, szegélyes csíkbogár, stb.). A hazai fészkelő állományt a középvezetési légvezetékek által okozott áramütések, a szórványos lelövések és a telelőhelyeken (Afrika) még használt toxikus peszticidek által okozott mérgezések veszélyeztetik. Hazai állománya 6-700 pár.

Eszmei értéke: 50 000 Ft

Fotó: Bagyura János

Kis sólyom (*Falco columbar*)

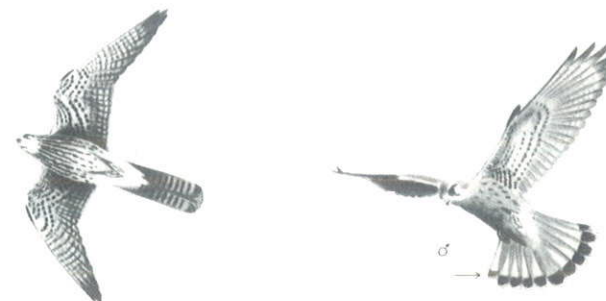
Eurázsiai elterjedésű faj. Költőterülete Észak-Európában, Izlandtól Skócián, Skandinávián, Finnországon át az Urálig húzódik. Kelet felé Észak- és Kelet-Ázsia magas hegységeiben és a tundrákon fészkel. Hazánkban csak téli vendég. Kis testű, igen gyors röptű sólyomféle, amely szinte kizárólag aprómadarakat zsákmányol (mezei pacsirta, mezei veréb, citromsármány, stb.). Északi fészkelőterületein bogarakat és lepkéket is fogyaszt. Nálunk telelő állományát a 20 kV-os légvezetékek által okozott áramütések és a lelövések veszélyeztetik.

Eszmei értéke: 50 000 Ft

Fotó: Bagyura János

Vörösvércse (*Falco tinnunculus*)

Egész Európában honos. Ázsiában az Amur, Észak-Afrikában Marokkó és Tripolisz az elterjedésének a határa. Állománya az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent, ennek ellenére az egyik leggyakoribb ragadozó madarunk. Fészket nem épít, a dömlyös- és vetési varjú, valamint a szarka fészkeit előszeretettel foglalja el. Néhány nagyvárosban a templomtornyok párkányainak zavartalan zugaiban is költött. Szívesen veszik a részükre kihelyezett, fából készült költőládákat is. Fő tápláléka elsősorban mezei pocokból, másodsorban rovarokból áll. Az enyhébb teleken itt maradó példányok alkalmanként énekesmadarakat is zsákmányolhatnak (mezei veréb, citromsármány, stb.). Hazai fészkelő állományát leginkább veszélyeztető tényezők a 20 kV-os elektromos légvezetékek oszlopain bekövetkezett áramütés, a jelenleg hazánkban forgalomban lévő nagyüzemi rácsalóírtó szerek használata után bekövetkező másodlagos mérgeződések, s a „dúvadirtások” címén a válogatás nélküli fészkelővések. Hazai költőállománya 3-4000 pár.

Eszmei értéke: 10 000 Ft

Fotó: Szitta Tamás

Fotó: Dr. Kovács Gábor

A kézre került, sérült ragadozó madarak bejelentését
az alábbi címeken lehet megtenni:

Hortobágyi Nemzeti Park

Igazgatóság

4024 Debrecen, Sumen u. 2
Telefon: (52) 349-922

Aggteleki Nemzeti Park

Igazgatóság

7580 Jósvalő, Tengerszem oldal 1.
Telefon/fax: (48) 350-006

Bükk Nemzeti Park

Igazgatóság

3304 Eger, Sánc u. 6.
Telefon: (36) 411-581
Fax: (36) 412-791

Fertő-Hanság Nemzeti Park

Igazgatóság

9435 Sarród-Kócsagvár, Pf.:4.
Telefon: (99) 370-926
Fax: (99) 371-590

Kiskunsági Nemzeti Park

Igazgatóság

6001 Kecskemét, Liszt Ferenc u.19.
Telefon: (76) 482-611
Fax: (76) 481-074

Kőszegi Ragadozómadár Telep

9730 Kőszeg, Arborétum u.2.
Tel.: (94) 362-676

Madárrepatriáló telep

Görös,

Telefon.: (60) 311-432

Duna-Ipoly Nemzeti Park

Igazgatóság

Budapest Hűvösvölgyi u. 52
1525 Budapest Pf.:86.
Telefon: (1) 200-4033
Fax: (1) 200-1168

Duna-Dráva Nemzeti Park

Igazgatóság

7625 Pécs, Tettye tér 9.
Telefon/fax: (72) 213-263, 210-747

Balaton-felvidéki Nemzeti Park

Igazgatóság

8200 Veszprém, Vár u. 31.
Telefon: (88) 427-855
Fax: (88) 427-056

Körös-Maros Nemzeti Park

Igazgatóság

5540 Szarvas, Anna-liget Pf.: 72.
Telefon: (66) 313-855
Fax: (66) 311-658

**Magyar Madártani és
Természetvédelmi Egyesület**

1121 Budapest, Költő u. 21.
Telefon/fax: (1) 175-8327

Vörösvércse

19. oldal

Fakókeselyű

16. oldal

Kis sólyom

18. oldal

Dögkeselyű

15. oldal

Karvaly

6. oldal

Pusztai sas

10. oldal

Kabasólyom

17. oldal

Gatyásólyv

7. oldal

